

geejer i dansk Vestindien. Herluf Nielsen gør dog i sin indledning med rette opmærksom på, at visse forhold taler imod at tillægge C. forfatterskabet. I den forbindelse kunne man have ønsket sig, at sidehenvisningerne i Herluf Niensens indledning var blevet rettet, så de ikke mere gik på *Danske Magazins* sidetal, men på den nye udgaves. Selve beretningen giver et væld af oplysninger om administrationen af og levevilkårene i dansk Vestindien under Det vestindisk-guineiske Kompagnis sidste fase. Hertil kommer, at den samtidig er en interessant kilde til belysning af europæernes syn på de sorte vestindieres natur, kultur og religion. For forfatteren var den civiliserede mands kendetegn ikke racen, men religionen. Samfattende kan der konkluderes, at danske kolonihistorikere bør være Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Dansk Vestindisk Selskab taknemmelig for denne kildeudgave, som er ligeså værdifuld som Reimert Haagensens bog fra 1758. (Beskrivelse over Eyllandet St. Croix i America i Vest-Indien). Og samtidig er det underholdende læsning for folk, der blot vil vide, hvordan man levede i dansk Vestindien i første halvdel af det 18. århundrede, og hvordan datidens hvide så på negrene.

Svend E. Green-Pedersen

H. Rindorf: *Ritmesteren. Wilh. Ferd. v. Würtzen 1796-1858. En dagbog i ramme.* (Dansk Militærforlag, 1979). 120 sider.

I eftersommeren 1841 var nævnte ritmester indlagt på Frederiks Hospital for at gennemgå en ubehagelig kur mod en unævnelig sygdom. Under indlæggelsen førte han dagbog – karsk og ligetil. Sproget og fremstillingen peger i retning af en gudsforgående hugaf, et indtryk, der bekræftes af den biografi-

ske ramme, udgiveren har lagt omkring dagbogen. Nogen helt lige gyldig person var v. Würtzen ikke. Efter senere krigsdeltagelse på fronten i syd steg han i grader og vægt, til han i 1852 måtte afskediges som oberstløjtnant på 16 lispund, fordi han ikke mere selv kunne stige til hest. Frederik VII gjorde ham til den sidste militære kommandant på Rosenborg og knyttede ham til »hoffet« på Jægerspris, hvor soldatens robuste humor kom til sin ret som underholdning for majestæten.

Udgiveren har fået den gamle hospitalsjournal stillet til rådighed, og den er et udmærket supplement til dagbogen, som af udgiveren er forsynet med noter. Nu er det i sammenhængen ikke afgørende vigtigt, men de personalhistoriske noter er for nogle militærpersoner næsten for omhyggelige. Da der på hospitalet bliver indlagt en rideknægt, ansat hos grev Rantzau til Breitenburg, er der note på sidstnævnte, mens nogle i andre sammenhænge mere centrale civilpersoner forbigås.

Der er vedføjlet stamtavle, personregister og begravelsestale.

Ib Gejl

Christen (Toto) Østergård (udg.): *Breve fra Grønland. Glimt fra en præstetilværelse i 1830'erne*, af Chr. Christensen Østergaard I-II. (Arktisk Institut, 1981). 48 + 31 s.

Christen (Toto) Østergård (udg.): *Breve fra Grønland. Glimt af en præstekones dagligdag i 1830'erne*, af Louise Østergaard I-II. (Arktisk Institut, 1981). 38 + 21 s.

Den samlede udgave består af fire breve 1834-35 fra præsten i Upernavik til sin ven krigsassessor Hansgaard og et brev 1834 fra præstens kone til sin søster, formentlig den Juliane, som præsten efter konens død blev gift med. Bind I er i begge tilfælde en facsi-